

KAROLINSKA
Universitetssjukhuset

Vanliga frågor och svar vid cytostatikabehandling

Onkologiska kliniken
Karolinska Universitetssjukhuset
www.karolinska.se

2014

Karolinska Universitetssjukhuset
Onkologiska kliniken

Blir jag extra känslig för infektioner?

Dina blodkroppar påverkas av cytostatikabehandlingen och därför påverkas ditt immunförsvar. Du behöver inte isolera dig från din omgivning, inte undvika att t.ex. åka buss, gå till affären eller vara ute. Men det kan vara bra att inte gå hem till någon som är sjuk. Det är viktigt med god handhygien. Du ska försöka leva så normalt som möjligt, men vara uppmärksam på hur du mår. Får du hög feber, frossa, ont i halsen eller andra tecken på infektion ska du alltid kontakta din sjuksköterska. Vid vissa intensivare behandlingar får du särskild instruktion när du behöver höra av dig akut.

Kan jag träffa mina barnbarn?

Ja, absolut. Var noga med handhygien. Undvik att pussa eller krama barnet om hon/han är förkyld.

Vad behöver jag tänka på om jag har en Picc-line?

Förbandet behöver bytas en gång/vecka. Detta får du hjälp med på behandlingsavdelningen (när du får din behandling) eller hos distriktssköterska.

Du kan motionera och röra armen. Känn efter om det känns bra. Undvik upprepade rörelse med armen t.ex. många armhävningar efter varandra och statiska rörelser ovanför huvudet.

Får du besvär av din Picc-line som t.ex. rodnad, svullnad, ömhet, smärta ta kontakt med din sjuksköterska.

Har jag ökad risk för blodpropp?

Ja, det finns en viss ökad risk att utveckla blodpropp. Det är flera faktorer som spelar in, din grundsjukdom, din behandling och om du har en central infart dvs. Picc-line eller venport. Kontakta din sjuksköterska om du får plötslig svullnad, rodnad och/eller värmeökning, framför allt i armar och ben.

Kan jag ta mina vanliga mediciner tillsammans med cytostatika?

Oftast går det bra att kombinera men rådgör alltid med din läkare. Det är viktigt att du talar om vilka läkemedel du använder. Uppge även naturläkemedel, hälsokostpreparat samt vitaminer.

Kan jag föra över cytostatika till någon annan?

Cytostatika utsöndras 1-3 dygn efter behandlingen, via kroppsvätskor t.ex. saliv, svett, urin, avföring, kräkning, spermier. Det är inte farligt med kroppskontakt. Men om det är möjligt så tar du själv hand om ev. spill från t.ex. kräkning. Tvätta händerna med tvål och vatten, tvätta upp kläder och lakan med tvättmedel så snart du kan.

Kommer jag att träffa samma läkare under behandlingstiden?

I den mån det går får du träffa samma läkare. Det är viktigt att tidpunkten för besöket ligger i nära anslutning till din planerade behandling, så därför kan du ibland behöva träffa någon annan läkare.

Får jag en kontaktssjuksköterska?

Ja, alla får en kontaktsjuksköterska på mottagningen, och en ansvarig sjuksköterska på behandlingsavdelningen.

Har jag möjlighet att få sjukresor?

Alla sjukresor grundar sig på en medicinsk bedömning t.ex. kan du få en resa hem från behandlingen men inte dit. Om du har färdtjänst har du automatiskt rätt till sjukresor.

Du har inte rätt till sjukresa på grund av att du har långt till sjukhuset eller för att det är besvärligt, t.ex. tågtider som inte passar. Mer information finns på www.fardtjansten.sll.se.

Får jag gå till tandläkaren under pågående behandling?

Ja, men det är bra att undvika större ingrepp som t.ex. rotfyllning eller tandutdragning. Informera din tandläkare att du är under behandling. Rådgör alltid med din läkare.

Kan jag vaccinera mig?

Lämpligast att vaccinera sig är senast två veckor innan start av cellgiftsbehandling. Det tar två veckor att utveckla ett fullgott skydd. Har man påbörjat sin cytostatikabehandling så är värdet av vaccinering tveksamt. Immunförsvaret är då nedsatt och man kan inte utveckla ett fullgott skydd. Fråga din läkare om det är lämpligt med vaccination under pågående cytostatikabehandling.

Kan jag arbeta under behandlingen?

Ja, det finns oftast inget som motsäger arbete eller åtminstone deltidsarbete. Det kan ibland vara svårt att arbeta p.g.a. biverkningar eller beroende på vilket arbete du har. Ofta är det möjligt att arbeta i perioder. Det finns flera positiva faktorer med att arbeta. Det är lättare att återgå till vardagen den dag då behandlingen avslutas. De som arbetar är mer fysiskt aktiva vilket innebär många fördelar.

Kan jag dricka alkohol?

I samband med intensiv cytostatikabehandling bör man vara restriktiv med alkoholintag. En tumregel kan vara att undvika alkohol tre dagar innan och tre dagar efter behandling. Vid mindre intensiv eller kontinuerlig cytostatikabehandling rådfråga din läkare.

Vad ska man äta under pågående cytostatikabehandling?

Allsidig kost t.ex. tallriksmodellen är ett bra sätt för att balansera sin kost. Att äta frukt och grönsaker varje dag och gärna fisk flera gånger i veckan rekommenderas. Om du vill lära mer om bra matvanor se, www.livsmedelsverket.se.

Det är bra att hålla vikten under pågående cytostatikabehandling. Vi avråder från fasta under behandlingsperioden.

Vid ofrivillig viktförlust och försämrad aptit, tala med din kontaktsjuksköterska. Då kan du få råd om kost och Cancerfondens broschyr ” Om mat vid cancer”. Ibland kan det behövas remiss till dietist.

Ska jag äta extra vitaminer, mineraler, naturläkemedel?

Nej, det räcker med allsidig kost. Det kan till och med vara skadligt och riskera att minska effekten av cytostatikabehandlingen. Undantaget är homeopatiska läkemedel då dessa har en mycket låg koncentration av verksamt substans och därmed inte påverkar cytostatikabehandling.

Smittar min cancer?

Nej, du kan inte smitta någon.

Sex och cancer?

Cytostatika kan påverka fertiliteten.

Lust och förmåga kan försämrats av cancerbehandling.

Använd preventivmedel, eftersom många cancerbehandlingar kan ge fosterskador.

Viktigt att veta att cancer inte kan smitta vid samlag.

Mer information finner du i Cancerfondens broschyr ”Sex och cancer”.

Är det möjligt att bli gravid efter en cytostatikabehandling?

Ja, det är möjligt att bli gravid men kan vara svårt att förutsäga för den individuella kvinnan. Risken för sterilitet och bestående klimakterium är större ju äldre kvinnan är och beroende av vilken behandling hon fått. Studier visar att efter 40 års ålder kan risken vara så hög som 70 % medan den hos en betydligt yngre kvinna är cirka 12 – 20 %.

Påverkas fertiliteten hos män?

Ja, i olika grad beroende på vilken behandling man får.

Varför kommer en del kvinnor i klimakteriet av cytostatika?

Cytostatika påverkar alla celler bl.a. äggstockar så att du slutar menstruera och hamnar i ett klimakterium. Många kvinnor kan få klimakterieliknande besvär som värmevallningar, svettningar och torra slemhinnor. Beroende på kvinnas ålder kan äggstockarna återhämta sig och menstruationen återkomma efter avslutad cytostatikabehandling.

Kan jag motionera under min cytostatikabehandling?

Dagens forskning visar att de flesta patienter som behandlas för cancer har mycket att vinna genom att vara fysiskt aktiva. Regelbunden motion kan minska biverkningar av cancerbehandlingen.

Läs mer i broschyren ”Det är viktigt att röra på sig när man har cancer”.

Är det bra att vila?

Vanligt är att man drabbas av trötthet under sin behandling. Ett flertal studier visar att fysisk aktivitet kan minska besvär med trötthet.

Viktigt att du lyssnar till din kropp och att det blir balans mellan aktivitet och vila. Vissa dagar kanske du bara orkar gå en kortare promenad men även detta är viktigt.

Kan jag få massage under pågående cytostatikabehandling?

Cytostatika är inget hinder för att få massage, men din sjukdom kan vara det. Rådgör med din läkare.

Berörings-/taktil massage går alltid bra, även om det är olämpligt med klassisk massage.

Kan jag sola under pågående cytostatikabehandling?

Huden blir extra känslig under cytostatikabehandling. Var lite försiktig med starkt solljus och ge akt på hur du reagerar.

Kan jag göra något själv för att minska risken för återfall eller drabbas av annan cancer?

Ja,

Sluta röka.

Öka om möjligt din fysiska aktivitet.

Ät sunt dvs. mycket frukt och grönsaker.

Undvik övervikt.

Drick inte allt för mycket alkohol. (Rekommendationen är att kvinnor inte bör dricka mer än ett glas (15 cl) vin per dag. Män bör ej dricka mer än två glas per dag.)